

Hvad det reiste Spørgsmaal om Grundlovens § 80 angaaer, da ligger det jo forøvrigt ikke for, men jeg kan i saa Henseende ikke andet end aldeles slutte mig til den høitagtede Kultusminister, og jeg skulde dog ønske, at den ærede Landstingsmand, naar han vil discutere dette Spørgsmaal, vilde tage lidt Hensyn til de Forhandlinger, under hvilke denne Paragraph er kommen ind i Grundloven, Forhandlinger, hvori jeg har taget en ikke uvæsentlig Deel. Der vil da vist ikke blive Tvivl tilbage hos ham om, at der ved Udtrykkene er sigtet til, om ikke eet, saa dog flere sammenhængende Lovgivningsarbejder, der stillede sig det til Opgave at ordne Følgekirkenes Stilling. Jeg maa ogsaa fuldstændigt slutte mig til, hvad den ærede Minister yttrede om den Maade, hvorpaa det rette Frisind traadte frem. Det er Frisind, at Staten lader Kirken ordne sig selv, men jeg seer ikke Frisind deri, at man unddrager Kirken fra selv at have Stemme i den Lovgivning, der skal angaae Kirken. — Med Hensyn til de Ytringer, den ærede Kultusminister tillagde mig, da troer jeg, at de kun angik Lovens Affattelsesform, som jeg adskilte fra Lovens Resultat, hvilket jeg maatte lade passere, naar Regjeringen, der her er Dommer, troer at kunne komme ud af det med den. — Den høitagtede Formand gjorde en Bemærkning om den Tid, der var hengaaet siden Sagens sidste Behandling i Folkethinget. Det har langt fra været min Tanke at reise Anke mod Formandens Ansættelse af denne Sag, men jeg kan selv efter Formandens Ytring ikke undlade at tilføje, at det er et meget væsentligt Moment, at Landstinget er under det Tryk, af Hensyn til visse Omstændigheder, at maatte gaae ind paa en Lov, uagtet der i denne er indblandet en heel Deel aldeles uvedkommende Bestemmelser, og det, uden at der er levnet den tilbørlige Tid til at undersøge et saadant Lovarbejde. Rigsbagen har været sammen snart i 4 Maanedes, der gives os nu knap et Par Uger til at gjøre et saa omfattende Lovarbejde særbdigt, og vi opfordres til just at tage Hensyn til den korte Tid og altsaa ikke gjøre Gjenstandens Vigtighed til Maalestof for vor Behandlingsmaade.

Udgang: Jeg maa tillade mig at bemærke, at den ærede Ministers Fortolkning af § 80 vistnok er ganske rigtig, men at Udtrykket „ved Lov“ dog ogsaa har en anden Betydning i Grundloven end den, han paaapegede. Hvis han nemlig vil see efter § 44, vil han finde, at „ved Lov“ har ogsaa en negativ Betydning, nemlig, at det ikke skal være grundlovmæssigt: „ikke ved Grundlov“. Ved § 80 har Grundloven altsaa blot sagt, at Kirkens Forfatning ikke skal grundlovmæssigt fastsættes; den skal forbeholdes en senere Ordning ved en almindelig Lov, vedtagen af den almindelige lovgivende Magt. Jeg tillader mig at erindre derom, fordi det netop ved Vedtagelsen af dette Afsnit af Grundloven var forsøgt at sætte en Bestemmelse angaaende Kirkens Indtægter ind i Grundloven, men denne Bestemmelse blev med meget stort Fleertal af den grundlovgivende Rigsforsamling forkastet, og derved har Staten ligesom forbeholdt sig fri Raadighed over de Kirkens tillagte Indtægter. Jeg kan saaledes ikke skjønne, at der ligger i Sagens formelle Side nogen Nødvendighed for at afvente en Kirkeforfatning for at ordne Præsterenes Lønning ved Lov. Det er Noget, hvortil den lovgivende Magt fuldkommen er berettiget, at bestemme, under hvilken Form den Understøttelse, som den grundlovmæssigt er forpligtet til at yde Følgekirken, skal ydes. Jeg skal nu Intet have imod, at man viser saa takrig en Embedsclasse som Præsterne den Høflighed, at spørge dem og forhandle med dem, da de besidde den største Sagkundskab, men der er ingen som helst juridisk Nødvendighed tilstede for at spørge Præsterne, om man maa forandre Formen for deres Lønninger. Man har heller ikke spurgt de juridiske Embedsmænd, forinden man igaar vedtog Bestemmelsen i Finantsloven. Jeg veed heller ikke, om man spurgte Biskopperne, da man forandrede deres Lønninger for nogle Aar siden, da jeg var Medlem af det andet Thing. Der er ingen Nødvendighed for at afvente en Kirkeforfatning for at ordne dette Forhold ved Lov; det er min Paastand.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet: Ja, den § 80 har